

Зазначимо, що шляхів зниження собівартості продукції є чимало: це і використання менш дорогих матеріалів, це і вдосконалення процесу виробництва, автоматизації робочих місць та скорочення кількості працівників, це і кооперація з іншими підприємствами, які можуть виготовляти ті чи інші складники за меншими цінами тощо. Однак існує чимало проблем, пов'язаних із цим. Так, зменшення витрат на придбання якісних матеріалів та заміна більш дешевими може призвести до зниження якості кінцевого продукту, а це може негативно позначитися на реалізації продукції. Зменшення кількості працівників і автоматизація виробництва потребує на перших етапах чималі капіталовкладення тощо.

Оптимальним шляхом зниження собівартості продукції є запровадження економних технологій виробництва, переймання світового досвіду зі зменшення собівартості. Також важливим є дотримання всіх головних принципів ефективного розміщення продуктивних сил: це скорочення шляхів між виробником та покупцем, між виробництвом і сировинною базою.

Список використаної літератури:

1. Остафійчук А.В. Мотиваційний механізм управління підприємством / А.В. Остафійчук // Вісник ЧДІЕУ: зб. наук. праць. – Сер.: Економічна. – Черкаси: Вид-во ЧДІЕУ, 2010. – Вип. 5. – С. 163-172.
2. Павловська О.В. Удосконалення методів пошуку зростання прибутку / О.В. Павловська // Фінанси України – 2006. – № 9. – С. 9-14.
3. Чигасов С.Г. Управління затратами підприємства: навч. посібн. / С.Г. Чигасов. – Ір-пінь: Вид-во НАДПС України, 2006. – 130 с.
4. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): М.с Пушкар. –Тернопіль, Карт – бланш, 2006.-334 с.

*Федик І.В., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Кулик Р.Р.*

СТАН І СТРУКТУРА КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ.

Важливим фактором економічного зростання, що забезпечує модернізацію діючих виробництв, створення та впровадження новітніх технологій, сучасних систем організації й управління виробництвом, якісного відновлення виробничої, транспортної та ринкової інфраструктури, є масштабні інвестиції, без яких неможливе ефективне реформування економіки України.

Світова фінансово-економічна криза, спричинена нагромадженням впродовж багатьох років дисбалансів розвитку світової економіки, виявилась унікальною як за масштабами, так і за глобальністю впливу на економічні процеси. Українська економіка, як і переважна більшість світових економік, починаючи з 2008 р., зазнала негативного впливу фінансово-економічної кризи, яку першим відчув інвестиційний комплекс країни. Держава почала втрачати надійні як внутрішні, так зовнішні джерела необхідного інвестування, що спричинило падіння виробництва, а відтак скорочення інвестиційних ресурсів держави та власних джерел інвестування у суб'єктів господарювання.

Незважаючи на те, що останні декілька років намітилася тенденція стабілізації та деякого зростання економічних показників у країні, ситуація в інвестиційній сфері залишається критичною. Інвестиційні процеси в державі характеризуються значними розбіжностями між інвестиційними вкладеннями та інвестиційними потребами, погіршенням технологічної й відтворювальної структури, обмеженими можливостями фінансування інвестицій з різних джерел, що в сукупності негативно впливає на відтворювальні процеси в державі, призводить до зростання ризиків і формування несприятливих умов інвестування [3, с. 6].

Дослідженням проблем інвестиційних процесів та формування інвестиційного клімату в державі займалися такі вітчизняні фахівці, як: І.А. Бланк, Є.Г. Величко, А.Ф. Гойко, Я.Д. Крупка, Т.В. Майорова, А.А. Пересада, С.І. Прилипко, В.П. Савчук, О.О. Удалих, В.Г. Федоренко та інші. У своїх працях вони висвітлили питання формування інвестиційного ринку, фінансовими та реальними інвестиціями підприємств, управління реалізацією інвестиційних проектів, теоретичних засад інвестиційної діяльності.

Розвиток економіки держави залежить від ефективності реалізації інвестицій суб'єктами господарювання. Особливо це стосується капітальних інвестицій в основні фонди й виробничі потужності. Обсяги капітальних інвестицій поки що залишаються на невисокому рівні через несприятливий інвестиційний клімат, який спричинений низкою проблем, зокрема: нестабільність і недосконалість нормативно-правової бази, політична нестабільність, недостатній рівень розвитку валютного регулювання, нерозвинутість фондового ринку, значний податковий тиск, низький рівень забезпечення привабливості об'єктів інвестування, мало ефективна інвестиційна діяльність банків, низький рівень трансформації заощаджень населення в інвестування, недостатня кількість вільних економічних та офшорних зон, корупційні процеси та інші.

Для визначення заходів, які сприяли б стабілізації розвитку економіки України, захисту і надходженню капітальних інвестицій на макро і мікрорівнях, важливим є дослідження ситуації з їх обсягом та структурою в попередні роки.

За роки незалежності Україна пережила значні коливання в інвестиційному процесі. Трансформаційна економічна криза призвела до значних інвестиційних втрат. Так, за даними Держкомстату України у 1997 р. порівняно з 1990 р. обсяг інвестицій у порівняльних цінах скоротився у п'ять разів. Лише в 1998 р. було зупинено інвестиційну кризу і приріст інвестицій в основний капітал склав 6,8 відсотка. У 1999 році внаслідок світової фінансової кризи 1998 року приріст інвестицій знизився до 0,4 відсотка. У наступні роки інвестиції зростали дуже нерівномірно, з великими перепадами. Про це свідчать дані таблиці 1, де показано обсяг і структуру капітальних інвестицій за 2002 – 2011 роки.

Таблиця 1.

Обсяг і структура капітальних інвестицій за 2002 – 2010 роки

Роки	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	У фактичних цінах, млн.грн.									
	Відсотків до загального обсягу									
Усього, в тому числі	46563	59899	89314	111174	148972	222679	272074	192878	189061	259932
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Інвестиції в основний капітал, з них	37178	51011	75714	93096	125254	188486	233081	151777	150667	209130
	79,8	85,2	84,8	83,7	84,1	84,6	85,7	78,7	79,7	80,5
Капітальне будівництво	20834	28509	41885	50552	71518	109694	134665	80091	83550	Дані відсутні
	44,7	47,6	46,9	45,5	48,0	49,2	49,5	41,5	44,2	Дані відсутні
Машини, обладнан. та транспорт. засоби	16344	22502	33829	42544	53736	78792	98426	65340	61456	Дані відсутні
	35,1	37,6	37,9	38,2	36,1	35,4	36,2	33,9	32,5	Дані відсутні
Інші необоротні матеріальні активи	1097	1458	2233	3505	3168	4159	5135	4928	4747	Дані відсутні
	2,4	2,4	2,5	3,2	2,1	1,9	1,9	2,6	2,5	Дані відсутні
Капітальний ремонт	4065	6006	9221	11533	15966	23645	27491	18966	18352	23422
	8,7	10,0	10,3	10,4	10,7	10,6	10,1	9,8	9,7	9,0
Інвестиції у нематеріал. активи	4223	1424	2146	3040	4584	6389	6367	5893	6985	9430
	9,1	2,4	2,4	2,8	3,1	2,9	2,3	3,1	3,7	3,6

Примітка: за даними Держстату України.

Як свідчать дані табл.1 з початком фінансової кризи (2008р.) в Україні різко зменшився обсяг капітальних інвестицій. Так, в 2009р. в порівнянні із 2008 р. він зменшився на 79196 млн.грн., тобто на 29,1 відсотка. В 2010 році спад продовжився і відповідно в порівнянні до 2008 року склав 83013 млн.грн. (30,5 відсотка). Однак, відродно відзначити, що у 2011 році зниження обсягу капітальних інвестицій припинилося, хоча рівень 2008 (передкризового) року ще недосягнутий. Безумовно цьому, в значній мірі,

сприяла завершальна стадія підготовки України до проведення Євро-2012 (чемпіонату з футболу), яка вимагала значних капітальних інвестицій.

При зменшенні обсягу капітальних інвестицій відбулися і структурні зрушення. Так, в 2009 р. в порівнянні із 2008р. питома вага капітальних інвестицій в основний капітал зменшилася на 7 відсотків і склала 78,7 відсотка (у 2010 р. відповідно 6; 79,7 відсотків).

Аналізуючи дані табл.1 за 2003 – 2011 роки, також слід відзначити, як негативний фактор, на досить незначну питому вагу капітальних інвестицій у нематеріальні активи, а саме від 2,3 відсотка (2008 р.) до 3,7 відсотка (2010 р.). Необхідно зауважити, що дана негативна тенденція збереглася і в 2011 році (3,6 відсотка).

Зважаючи на проведений аналіз, можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність є однією з головних умов успішного розвитку економіки країни. Її активність змінюється залежно від внутрішніх та зовнішніх умов. Реалізація довгострокової стратегії соціально-економічного розвитку України вимагає нарощування інвестиційних ресурсів, поліпшення структури інвестиційних джерел і оптимізації напрямів їх використання відповідно до пріоритетів економічного зростання.

Основними напрямками інвестиційної стратегії (в частині капітальних інвестицій) з точки зору її максимальної ефективності на державному рівні нині і в найближчому майбутньому, на наш погляд, повинні бути:

- поліпшення відтворювальної структури капітальних інвестицій, підвищення питокої ваги витрат на технічне переозброєння і реконструкцію діючих підприємств за рахунок зменшення питокої ваги нового будівництва у виробничій сфері;
- удосконалення технологічної структури капітальних інвестицій, збільшення в їх складі питокої ваги устаткування, нематеріальних активів і скорочення, відповідно, будівельно-монтажних робіт;
- пріоритетне забезпечення капітальними інвестиціями прогресивних напрямів науково-технічного прогресу, що сприяють зниженню ресурсомісткості виробництва і підвищенню якості продукції;

Список використаної літератури:

1. Удалих О.О. Управління інвестиційною діяльністю промислового підприємства: навч. посіб. / О.О. Удалих – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 292 с.
2. Державна служба статистики України, 2012 Веб-сайт Держстату України: Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua